

(Ф 03.02 – 91)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Інститут доуніверситетської підготовки
Кафедра базових і спеціальних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
в. о. ректора НАУ

«_____» _____ 2017 р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
«Історія України»

Для підготовчих курсів (11 клас)

Семестр – 1, 2

Аудиторні заняття – 150

Самостійна робота – 115

Усього годин – 265

Випускний екзамен – 2 семестр

Індекс Н 11 – 3.01/16 – 4

СМЯ НАУ НП 17.01.01 – 02 – 2017

	Система менеджменту якості Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України»	Шифр документа	СМЯ НАУ НІП 17.01.01 – 02 – 2017
		стор. 2 з 14	

Навчальна програма дисципліни «Історія України» розроблена на основі програм для загальноосвітніх навчальних закладів з історії України для 7–11 класів, затверджених Міністерством освіти і науки України, програми загальнонаціонального зовнішнього незалежного оцінювання з історії України УЦОЯО (наказ МОН № 77 від 03.02.2016 р.) навчального плану для підготовчих курсів № Н 11 – 3.01, затвердженого 26.04.2016 р., та відповідних нормативних документів.

Навчальну програму розробив
старший викладач кафедри базових і спеціальних дисциплін _____ О. Єремєєв

Навчальна програма обговорена та схвалена на засіданні кафедри базових і спеціальних дисциплін, протокол № 1 від 30.01.2017 р.

Завідувач кафедри базових і спеціальних дисциплін,
кандидат педагогічних наук, доцент _____ О. Приходько

Навчальна програма обговорена та схвалена на засіданні Науково-методично-редакційної ради Інституту доуніверситетської підготовки, протокол № 1 від 30.01.2017 р.

Голова НМРР _____ С. Черіпко

УЗГОДЖЕНО
Директор ІДП

_____ Н. Муранова
«__» _____ 2017 р.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник № ____

	Система менеджменту якості Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 17.01.01 – 02 – 2017
		стор. 3 з 14	

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни «Історія України» складено для слухачів підготовчих курсів Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету відповідно до Державних стандартів базової та повної загальної середньої освіти з урахуванням чинних програм:

1. Програма зовнішнього незалежного оцінювання з історії України УЦОЯО, 2016 р. – Режим доступу: http://osvita.ua/doc/files/news/10/1006/history_Ukraine2017.pdf

2. Історія України. Всесвітня історія. 5–12 класи : програми для загальноосвітніх навчальних закладів / [В. С. Власов, Н. М. Гупан, П. Б. Полянський]. – К. ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 142 с. – (Нова програма 12-річної школи).

Навчальна дисципліна «Історія України» має вирішальне значення для виховання національно свідомої, духовно багаті особистості з чіткою громадянською позицією, яка володіє вмінням аналізувати, узагальнювати, самостійно здобувати та активно використовувати в різних життєвих ситуаціях історичні знання.

Мета викладання навчальної дисципліни – формування у слухачів систематизованих знань з історії України у контексті загальноєвропейської та світової історії, а також у взаємозв'язках з іншими суспільними науками. Вивчення історії України повинно сприяти вихованню національної самосвідомості, поваги і розуміння історії власної країни, розвитку позитивних рис особистості (розумової активності, пізнавального інтересу, позитивної самостійності, потреби в самоосвіті).

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Історія України» полягає в систематизації та поглибленні знань слухачів підготовчих курсів з історії власної країни, удосконаленні загально-навчальних та предметно-історичних досягнень тих, хто вивчає цю дисципліну. Протягом вивчення навчальної дисципліни «Історія України» слухачі повинні вдосконалювати вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, поглиблювати теоретичні та практичні знання, уміння та навички. Вивчення матеріалу, передбаченого навчальною програмою, має сприяти успішній підготовці абітурієнтів до складання зовнішнього незалежного оцінювання з навчальної дисципліни «Історія України».

У результаті вивчення навчальної дисципліни слухачі підготовчих курсів повинні:

– *знати* хронологічні межі основних періодів історії України, особливості суспільного розвитку в Україні в ті часи, чільні постаті політичних, культурних діячів, особливості наукового, технічного, культурного розвитку, визначні наукові досягнення, твори мистецтва, мистецькі напрями в різні періоди історії України; особливості духовного та релігійного життя в українських землях у різні періоди їх історії; географію українських земель, місця, на яких відбувалися значущі події української історії; причинно-наслідкові зв'язки між подіями та суспільними процесами, характерними для українського суспільства у різні періоди його розвитку в минулому; основні поняття, що позначають ті чи інші явища політичного, культурного життя того чи іншого історичного періоду;

– *уміти* встановлювати хронологічну послідовність тих чи інших періодів суспільного розвитку та визначних історичних подій в Україні; знаходити на карті місця визначних подій історії України; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями та суспільними процесами; надавати оцінку історичному значенню діяльності визначних постатей історії України; робити самостійні обґрунтовані узагальнення щодо подій та соціальних процесів, що відбувалися в історії України візуально розпізнавати пам'ятки архітектури, образотворчого мистецтва, портрети визначних політичних постатей, митців, науковців; виконувати тестові завдання різних рівнів, представлених у зошиті зовнішнього незалежного оцінювання УЦОЯО з історії України.

	Система менеджменту якості Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 17.01.01 – 02 – 2017
		стор. 4 з 14	

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 2.1. Вступ до історії України. Стародавня історія України. Історія України як наука. Загальна періодизація. Хронологія. Історичні джерела. Археологія. Цивілізація. Джерела з історії України. Поява та розселення людей на території України. Найвідоміші стоянки на території України. Поява людини сучасного типу. Неолітична революція. Трипільська культура. Кочовики раннього залізного віку. Античні міста-держави в Північному Причорномор'ї та Криму. Велике переселення народів. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венеди, анти, склавини). Слов'яни в умовах великого переселення народів.

Тема 2.2. Київська держава. Розселення східнослов'янських племінних союзів на території сучасної України (поляни, древляни, сіверяни, волиняни, уличі, тиверці, білі хорвати). Зародження Київської держави. Князювання Аскольда, Олега, Ігоря. Походи проти Візантії. Княгиня Ольга, її реформи. Князь Святослав. Зовнішня та внутрішня політика Київської держави на ранньому етапі її розвитку. Володимир Великий. Хрещення. Реформи. Зовнішня політика. Ярослав Мудрий. «Руська правда». Київська держава за часів правління Ярославичів. Боротьба між Ярославичами за київський престол. Любецький з'їзд князів. Володимир Мономах. Мстислав Великий. Боротьба з половецькою загрозою. Доба роздробленості Київської держави. Київське, Чернігівське, Переяславське, Галицьке та Волинське князівства. Перша згадка слова «Україна» в літописі. Суспільно-політичне та господарське життя. Культура, освіта та писемність в Русі-Україні.

Тема 2.3. Галицько-Волинська держава. Монгольська навала. Об'єднання Галицького та Волинського князівств за Романа Мстиславича. Монгольська навала. Золотоординське панування над українськими землями. Внутрішня та зовнішня політика Данила Романовича. Коронація Данила. Наступники Данила Романовича. Суспільно-політичне, господарське життя та культура в Галицько-Волинській державі.

Тема 2.4. Литовсько-руська держава. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (у другій половині XIV – першій половині XVI ст.) Боротьба Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Битва на р. Сині Води. Вхідження Київщини, Переяславщини, Поділля до складу Великого князівства Литовського. Перехід Галичини під владу Польщі. Характер польського та литовського правління в українських землях. Вхідження українських земель до складу інших держав (Угорське королівство, Молдавське князівство, Османська імперія, Кримське ханство, Московське царство). Кревська унія. «Велике князівство Руське». Міста. Магдебурзьке право. Остаточна ліквідація Київського та Волинського князівств. Московсько-литовські війни кінця XV – першої половини XVI ст. Перехід Чернігово-Сіверщини під владу Московії. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Розвиток культури та освіти. Юрій із Дрогобича. Початок українського книговидання. Швайтполь Фіоль. Архітектура й містобудування. Малярство та книжкова мініатюра.

Тема 2.5. Українські землі у складі Речі Посполитої (друга половина XVI – перша половина XVII ст.) Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі суспільства в українських землях. Берестейська унія. Утворення греко-католицької церкви. Православна церква. Братський рух. Запорозька січ. Козацько-селянські повстання 1590-х рр. К. Косинський С. Наливайко. Морські походи козаків проти осман та татар. Участь козаків у війнах Речі Посполитої проти Московії та Кримського ханства. Хотинська битва. Петро Конашевич-Сагайдачний. Відновлення ієрархії Православної церкви у 1620 р. Іов Борецький. Петро Могила. Іпатій Потій. Козацько-селянські повстання 1620-х – 1630-х рр. Куруківська угода. Переяславська угода. М. Жмайло. Т. Федорович. Повстання під

	Система менеджменту якості Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 17.01.01 – 02 – 2017
		стор. 5 з 14	

проводом І. Сулими, П. Павлюка, Я. Острянина, Д. Гуні. «Ординація Війська Запорозького». «Золотий спокій». Кріпацтво. Панщина. Фільварки. Розвиток культури та освіти. Києво-могилянська колегія.

Тема 2.6. Національно-визвольна війна українського народу під проводом Б. Хмельницького середини XVII ст. Національно-визвольна війна українського народу. Передумови та причини. Богдан Хмельницький. Битви на Жовтих Водах, під Корсунем, під Пилявцями, облога Львова і Замостя. Зборівський договір. Утворення козацько-гетьманської держави – Війська Запорозького. Політичний та адміністративно-територіальний устрій. Фінансова система та судочинство. Українська армія. Зміни в соціально-економічному житті українського народу. Молдовські походи Б. Хмельницького. Т. Хмельницький. Батозька битва. Жванецька облога. Внутрішньо- і зовнішньополітичне становище Гетьманщини наприкінці 1653 р. Переяславська рада. Угода з Московією – «Березневі статті» 1654 р. Війна Війська Запорозького та Московії проти Речі Посполитої та Кримського ханства. Віленське перемир'я. Воєнно-політичні події 1656–1657 рр. Б. Хмельницький як політичний і військовий діяч. Сподвижники Б. Хмельницького. І. Богун.

Тема 2.7. Українські землі наприкінці 50-х – у 80-ті рр. XVII ст. Гетьман І. Виговський, його зовнішня та внутрішня політика. Гадяцька угода. Московсько-українська війна 1658–1659 рр. Гетьман Ю. Хмельницький. Переяславський договір 1659 р. Чуднівська кампанія 1660 р. та укладення Слободищенської угоди. Територіальний розкол України-Гетьманщини. Гетьмани П. Тетеря та І. Брюховецький. Андрусівське перемир'я 1667 р. Гетьман П. Дорошенко, його боротьба за об'єднання України. Лівобережні гетьмани: Д. Многогрішний та І. Самойлович. Чигиринські походи. «Великий згін». Бахчисарайський договір. Занепад Правобережжя, його перехід під владу Польщі. «Вічний мир» 1686 р. Запорозька січ та її місце у подіях часів «Руїни». І. Сірко. Слобідська Україна. Адміністративно-територіальний та політичний устрій. Господарське, культурне та церковне життя в українських землях. Підпорядкування Київської православної митрополії Московському патріархату.

Тема 2.8. Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст. Обрання гетьманом І. Мазепи, його зовнішня та внутрішня політика. Коломацькі статті 1687 р. Правобережна Україна в останній чверті XVII – на поч. XVIII ст. Визвольне повстання 1702–1704 рр. під проводом С. Палія. Україна в подіях Північної війни. Українсько-шведський союз. Визвольна акція гетьмана І. Мазепи. К. Гордієнко. Каральні акції московського царя проти України. Зруйнування Чортомлицької січі. Полтавська битва 1709 р., її історичне значення. Становище Гетьманщини після Полтавської битви. Остаточна ліквідація козацтва на Правобережжі. Гетьман П. Орлик та його Конституція. Гетьман І. Скоропадський. П. Полуботок. Діяльність Першої Малоросійської колегії. Відновлення гетьманства. «Рішительні пункти». Гетьман Д. Апостол, його реформи. Діяльність «Правління гетьманського уряду». Кам'янська та Олешківська січі. Нова (Підпільненська) січ. Розвиток культури, освіти. Мистецтва. Києво-могилянська академія. Козацьке барокко. Козацькі літописи. Наступ царського уряду на українську культуру.

Тема 2.9. Українські землі в другій половині XVIII століття. Гетьман К. Розумовський. Остаточна ліквідація гетьманства. Друга Малоросійська колегія. П. Рум'янцев. Ліквідація козацького устрою на Слобожанщині та Лівобережжі. Нова (Підпільненська січ). П. Калнишевський. Паланка. Зимівник. Ліквідація Запорозької січі. Подальша доля запорожців. Задунайська січ. Впровадження кріпацтва на Лівобережжі та Слобожанщині. Гайдамацький та опришківський рухи. Коліївщина. О. Довбуш. М. Залізняк. І. Гонта. Поділи Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.) та доля українських земель. Галичина під владою Австрії. Реформи Марії-Терезії та Йосифа II. Розвиток науки, культури та освіти.

	Система менеджменту якості Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 17.01.01 – 02 – 2017
		стор. 6 з 14	

А. Ведель, М. Березовський, Д. Бортнянський. Архітектура. І. Григорович-Барський. Філософія. Г. Сковорода. Графіка. Живопис.

Тема 2.10. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Адміністративно-територіальний устрій українських земель. Становище українського народу. Початок українського національного відродження. Нація. Національна ідея. Історична пам'ять. Ідея соборності українських земель. Новгород-Сіверський гурток. І. Котляревський. «Енеїда». Українські землі у часи війн Російської імперії з Османською імперією (1806–1812 рр.) та Францією (1812 р.) Масонство. Декабристський рух. Повстання Чернігівського полку. Польське національно-визвольне повстання 1830–1831 рр. та Україна. Війна Російської імперії з Османською імперією 1828–1829 рр. Ліквідація Задунайської січі. Азовське козацтво. Й. Гладкий. Початок промислової революції (промислового перевороту). Міста. Розвиток внутрішньої торгівлі. Одеса. Соціальні рухи. Антикріпосницький селянський рух. У. Кармалюк. Кирило-Мефодіївське братство. Т. Шевченко та історичне значення його постаті. «Кобзар». М. Костомаров, П. Куліш, М. Гулак.

Тема 2.11. Західноукраїнські землі в складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Адміністративно-територіальний устрій українських земель. Початок українського національного відродження. Селянський антикріпосницький рух. Л. Кобилиця. Українська ідея в середовищі греко-католицьких священників. О. Духнович. «Руська трійця». М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький. «Будителі». Альманах «Русалка Дністровая». Український національно-визвольний рух на західноукраїнських землях під час революції («Весна народів») 1848–1849 рр. в Австрійській імперії. Скасування кріпацтва. Діяльність Головної руської ради. Газета «Зоря Галицька». Слов'янський з'їзд у Празі та українське питання. Українське представництво в першому Австрійському парламенті.

Тема 2.12. Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст. Розвиток освіти та науки в українських землях. Відкриття університетів в Києві та Харкові. Закриття Києво-могилянської академії. Розвиток літератури та мистецтва. Романтизм. Розвиток архітектури. Класицизм. Галицько-руська матиця. Собор руських вчених. Духовне життя. Ліквідація греко-католицької церкви на Правобережжі. Історична наука. Фольклористика. М. Цертелєв. М. Максимович. «Історія Русів». Д. Бантиш-Каменський. «Історія Малої Росії». Київська археографічна комісія.

Тема 2.13. Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст. Події Кримської війни 1853–1856 рр. на українських землях. «Київська козаччина». Скасування кріпацтва. Реформи царського уряду у 1860-х – 1870-х рр. Земства. Суд присяжних. Модернізація та індустріалізація. Зміни у соціальному складі населення наддніпрянських українських земель. Українські підприємці. Український національний рух та його засади. Громадівський рух. Журнал «Основа». Київська громада. В. Антонович. М. Драгоманов. Б. Грінченко. П. Чубинський. «Південно-Західний відділ Російського географічного товариства». Газета «Київський телеграф». Політика царського уряду щодо України. Валуєвський циркуляр (1863 р.) та Емський указ (1876 р.) Початок політизації українського національного руху на Наддніпрянщині. «Братство тарасівців». Польський національно-визвольний рух та повстання 1863–1864 рр.

Тема 2.14. Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії в другій половині XIX ст. Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Розвиток економіки. Нафтовидобування. Кооперативний рух. Трудова еміграція українського населення. Суспільно-політичне життя. Москвофіли. Народовці. Взаємовідносини українських та польських політичних діячів. Політика «Нової ери». Радикали. Політизація українського національного руху наприкінці XIX ст. Русько-

	Система менеджменту якості Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 17.01.01 – 02 – 2017
		стор. 7 з 14	

українська радикальна партія. І. Франко. Ю. Бачинський. «Україна ірредента». УНДП. УСДП. Культурне життя. Товариство «Просвіта». Наукове товариство ім. Т. Шевченка.

Тема 2.15. Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст. Розвиток освіти та науки. Відкриття Одеського та Чернівецького університетів. Спеціалізовані вищі навчальні заклади. Д. Заболотний. І. Мечников. А. Кримський. М. Грушевський. Д. Яворницький. Реалізм та модерністський поворот в українській літературі. І. Нечуй-Левицький. Панас Мирний. Леся Українка. М. Коцюбинський. В. Винниченко. Музичне мистецтво. М. Лисенко. С. Крушельницька. Образотворче мистецтво. Передвижництво та Україна. Художники початку XX ст. С. Васильківський, М. Пимоненко, М. Самокиш. Театральне мистецтво та драматургія. «Корифеї українського театру». М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий, М. Садовський, М. Заньковецька. Заснування українського професійного театру. Меценатство. М. Терещенко. Б. Ханенко.

Тема 2.16. Наддніпрянська Україна в 1900–1914 рр. Соціально-економічний розвиток. Утворення монополістичних об'єднань. Синдикат. Соціально-економічна криза 1900–1903 рр. Активізація робітничого руху. Страйки. Селянський рух. Зародження перших українських політичних партій. РУП, УНП, УРДП. Самостійницька та автономістська течії. М. Міхновський. «Самостійна Україна». Події Революції 1905–1907 рр. в українських землях та місце у них українського національного руху. Поширення українських періодичних видань та осередків «Просвіти» на Наддніпрянщині. Є. Чикаленко. Українські парламентські громади у I та II Державних Думах. І. Шраг. Посилення національного гніту у 1907–1914 рр. Київський клуб російських націоналістів. «Чорносотенство». «Справа Бейліса». Аграрна реформа П. Столипіна та її впровадження в українських землях. Хутір. Відруб. Український національний рух у 1907–1914 рр. Товариство українських поступовців.

Тема 2.17. Західноукраїнські землі у складі Австро-Угорської імперії у 1900–1914 рр. Становище промисловості та сільського господарства. Активізація та радикалізація українського політичного руху. Народне віче. Виборча реформа 1907 р. та становище українського парламентського представництва. Греко-католицька церква в духовному, культурному, суспільно-політичному житті українського населення. Митрополит Андрей Шептицький. Проблеми освіти. Фізкультурно-спортивні товариства «Сокіл», «Січ», «Пласт». І. Боберський. К. Трильовський.

Тема 2.18. Україна в період Першої світової війни. Україна в геополітичних планах країн Антанти і Троїстого союзу. Позиції українських політичних сил на західноукраїнських та наддніпрянських землях щодо війни. Головна українська рада. Загальна українська рада. Кость Левицький. Союз визволення України. Дмитро Донцов. Формування легіону Українських січових стрільців. Перебіг воєнних дій в українських землях у 1914–1917 рр. Галицька битва. Брусиловський прорив. Політика Російського уряду на західноукраїнських землях. Галицько-Буковинське генерал-губернаторство. Політика Австрійського уряду. Політичні та соціально-економічні наслідки Першої світової війни в українських землях.

Тема 2.19. Українська революція. Лютневі події 1917 р. в Петрограді та початок Української революції. Ідейні засади українського руху. Позиції загальноросійських політичних партій. Утворення Української Центральної Ради (УЦР), її партійний склад і політична програма. М. Грушевський. С. Єфремов. Український національний конгрес. Початок українізації армії. Відносини УЦР з Тимчасовим урядом Росії. Перший Універсал Центральної Ради. Генеральний секретаріат. В. Винниченко. Другий Універсал Центральної Ради. Політична боротьба в Україні у липні–жовтні 1917 р. Вільне козацтво. Більшовицький переворот у Петрограді 1917 р. Третій Універсал Української Центральної Ради. Проголошення Української Народної Республіки (УНР). Внутрішня і зовнішня політика. Всеукраїнський з'їзд рад у Києві. Харківський з'їзд рад. Народний секретаріат. Війна УНР з

	Система менеджменту якості Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 17.01.01 – 02 – 2017
		стор. 8 з 14	

більшовицькою Росією. Бій під Крутами. Проголошення незалежності УНР. Окупація територій УНР більшовицькими військами. Терор. Донецько-Криворізька, Одеська, Кримська радянські республіки.

Тема 2.20. Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918–1921 рр.)
Берестейський мирний договір УНР з Центральними державами. Вступ німецько-австрійських військ в Україну. Вигнання більшовиків. Конфлікт між УЦР та німецькою окупаційною адміністрацією. Конституція УНР. Гетьманський переворот. П. Скоропадський. Українська Держава. Внутрішня і зовнішня політика гетьманського уряду. Формування опозиції гетьманському режиму. Селянські повстання влітку-восени 1918 р. Утворення Директорії. Анулювання Берестейського мирного договору. Падіння гетьманського режиму. Листопадовий чин 1918 р. Утворення Західноукраїнської народної республіки (ЗУНР). Є. Петрушевич, К. Левицький. Д. Вітовський. Створення Української Галицької армії (УГА). Зовнішня та внутрішня політика. Українсько-польська війна 1918–1919 рр. Окупація Північної Буковини і Бессарабії Румунією. Події в Закарпатті. УНР під владою Директорії. С. Петлюра. Війна УНР з Радянською Росією. Трудовий конгрес. Акт Злуки УНР та ЗУНР. Статус ЗОУНР. Війська Антанти на Півдні України. Причини поразки Директорії. Отаманщина. М. Григор'єв. Єврейські погроми. Махновський рух. Чортківська офензива. Перехід УГА за р. Збруч. Київська катастрофа. Денікінський режим в Україні. Білий терор. Більшовицький режим. Конституція УСРР 1919 р. Воєнний комунізм. Х. Раковський. Перший Зимовий похід армії УНР. Холодноярська республіка (1919–1922 рр.) Варшавська угода між УНР та Польщею. Українсько-польський похід та його поразка. Поразка білогвардійського та махновського рухів. Ризький мирний договір. Другий Зимовий похід. Історичне значення Визвольних змагань українського народу. Культурне життя в Україні у 1918–1921 рр. Утворення Української Академії Наук.

Тема 2.21. Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921–1928).
Причини і масштаби голоду 1921–1923 рр. Терор голодом як засіб боротьби радянської влади з повстанським рухом селян. Антицерковна кампанія. Українська Автокефальна Православна Церква. Митрополит В. Липківський. Впровадження та сутність неп. Розвиток промисловості. Трести. Сільське господарство. Кооперативи. Комуни. Соціально-економічні наслідки неп в Україні. Перша хлібозаготівельна криза 1927–1928 рр. Проголошення курсу на індустріалізацію. Утворення СРСР та статус УСРР. Політика «коренізації». Націонал-комунізм. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Реформа школи. Вища школа. Ліквідація університетів. Проблема українізації освіти. О. Шумський. М. Скрипник. Розвиток науки. Всеукраїнська академія наук. М. Грушевський. А. Кримський. М. Волобуєв. Література і мистецтво. Українське національне відродження та його провідники. Літературна дискусія 1925–1928 рр. М. Хвильовий. Літературно-художні об'єднання. Кінематограф. О. Довженко. Театральне мистецтво. Л. Курбас. Образотворче мистецтво. М. Бойчук.

Тема 2.22. Утвердження тоталітарного режиму у 1929–1939 рр. Утвердження диктатури Й.Сталіна. Культ особи. Хлібозаготівельна криза зимою 1928–1929 рр. Курс на суцільну колективізацію сільського господарства. Розкуркулення. Опір селян примусовій колективізації та його придушення. Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид українського народу. Причини Голодомору. «Закон про п'ять колосків». «Чорні дошки». Каральна конфіскація продовольства в січні 1933 р. Блокада УСРР. Наслідки Голодомору. Закон України «Про Голодомор 1932–1933 рр. в Україні». Колгоспи в системі командної економіки 1934–1938 рр. Форсована індустріалізація України. Проблема темпів і джерел індустріалізації. Впровадження першої п'ятирічки. Директивна економіка. «Шахтинська справа». «Соціалістичне змагання». Результати розвитку промисловості України в роки

	Система менеджменту якості Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України»	Шифр документа	СМЯ НАУ НІП 17.01.01 – 02 – 2017
		стор. 9 з 14	

перших п'ятирічок. Цілковита ідеологізація суспільного життя. Місце комуністичної партії у політичній системі СРСР та УСРР. Л. Каганович. С. Косіор. П. Постишев. М. Хрущов. Масові репресії. ГУЛАГ. Перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва. Великий терор 1937–1938 рр. Конституція СРСР 1936 р. Конституція УРСР 1937 р. Масові громадські організації. Паспортна система. Соціальна система. Зміни в соціальному складі населення. Формування партійної номенклатури. Становище робітничого класу. Зміни в соціальній психології селян. Формування радянської інтелігенції. Уніфікація суспільного життя. Соціально-психологічні наслідки терору 1930-х рр. «Культурна революція». Цілковита ідеологізація науки, культури та освіти. «Соціалістичний реалізм». Згорання українізації. Русифікація. Освіта. Відновлення роботи університетів. Наука. Радянізація ВУАН. Репресії проти діячів української науки і культури. «Спілка визволення України». «Розстріляне відродження». М. Рильський. П. Вірський. Г. Верьовка. Взаємозв'язок між складовими політики сталінського тоталітарного режиму. Соціальні наслідки сталінізму в Україні.

Тема 2.23. Західна Україна в 1921–1939 рр. Українські землі у складі Польщі. Політико-правовий статус. Політика польського уряду. Осадництво. Політична еміграція. Таємний університет. Розвиток промисловості та сільського господарства. Українська кооперація. Економічне, політичне і соціальне становище населення. Суспільно-політичні рухи. Українські політичні партії та об'єднання. Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО). Д. Донцов, В. Липинський. Радикалізація українського національно-визвольного руху. Українська військова організація (УВО) та Організація українських націоналістів (ОУН). Є. Коновалець. Розкол ОУН. А. Мельник. С. Бандера. Терористичні, бойові і пропагандистські акції націоналістів. «Пацифікація». Культурне життя. Українські землі у складі Румунії. Політика румунського уряду щодо українців. Економічне і соціальне становище українського населення. Татарбунарське повстання. Діяльність українських політичних партій і рухів. Вхідження Закарпаття до складу Чехословаччини. Економічне і соціальне становище українців. Політичні партії. «Русинство». А. Волошин. «Карпатська Січ». Карпатська Україна. Угорська окупація Закарпаття.

Тема 2.24. Україна під час Другої світової війни 1939–1945 рр. Радянсько-німецькі договори 1939 р. і західноукраїнські землі. Встановлення німецького окупаційного режиму на території Холмщини, Лемківщини, Підляшшя. Приєднання західноукраїнських земель до СРСР та УРСР у 1939–1940 рр. Політика радянізації. Масові репресії. План «Барбаросса». Україна в планах нацистських окупантів. Початок німецько-радянської війни 1941–1945 рр. Мобілізація. Оборонні бої літа – осені 1941 р. на території України. Трагедія Південно-Західного фронту. Оборона Одеси, Харкова, Севастополя. Доля військовополонених. Евакуація населення і матеріальних цінностей. Воєнні дії в Україні в першій половині 1942 р. Повна окупація України військами Німеччини та її союзників. Причини катастрофічних поразок Червоної Армії у 1941–1942 рр. Нацистський «новий порядок». Голокост. Остарбайтери. Економічне пограбування України. Проблема колабораціонізму. Рух Опору та його течії в Україні. Радянське підпілля та партизанський рух у різні періоди нацистської окупації України. Український штаб партизанського руху (УШПР). Український національно-визвольний рух. Акт відновлення Української держави 30 червня 1941 р. Формування уряду Я. Стецько. Реакція нацистської Німеччини. Позиції діячів ОУН стосовно нацистської Німеччини. Діяльність похідних груп ОУН. Поліська січ. Т. Бульба (Боровець). Створення Української повстанської армії (УПА). Боротьба УПА проти радянських партизан, польської Армії Крайової та нацистських окупантів. Трагедія польсько-українських відносин у часи Другої світової війни. Трансформація ідеології ОУН. Створення Української головної визвольної ради (УГВР). К. Осьмак. Р. Шухевич. Докорінний перелом у ході Другої світової війни. Сталінградська битва. Курська битва. Зміна орієнтирів у

	Система менеджменту якості Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 17.01.01 – 02 – 2017
		стор. 10 з 14	

національній політиці СРСР. Утворення народних комісаріатів закордонних справ та оборони УРСР. Вступ радянських військ до східних областей України у 1943 р. Падіння Східного валу. Нацистська тактика «випаленої землі». Взяття Києва радянськими військами. Вигнання нацистських окупантів з території України у 1944 р. Корсунь-Шевченківська битва. Карпато-Ужгородська операція. Повернення репресивної політики сталінського режиму. Депортація кримських татар та інших народів Криму у травні 1944 р. Внесок українців у перемогу над нацистською Німеччиною та її союзниками. О. Берест. І. Кожедуб. К. Дерев'янка. Економічні, політичні та соціальні наслідки Другої світової війни для українського народу. Людські та матеріальні втрати.

Тема 2.25. Україна в перші повоєнні роки (1945 – на початку 1950-х рр.) УРСР – співзасновниця Організації Об'єднаних Націй. Початок «холодної війни». Україна у повоєнних міжнародних договорах. Адміністративно-територіальні зміни у повоєнні роки. Повоєнна відбудова господарства та її особливості. Голод 1946–1947 рр., його причини, масштаби, наслідки. Грошова реформа. Ліквідація карткової системи. Радянізація та індустріалізація у західних областях України. Боротьба УПА та придушення національно-визвольного руху. Операція «Вісла». Ліквідація УГКЦ, репресії проти її духовенства. Й. Сліпий. Ідеологічні кампанії та репресії пізнього сталінізму. «Лисенківщина». Ідеологізація культурного життя. «Ждановщина». Боротьба з «українським буржуазним націоналізмом», «низькопоклонством перед Заходом», «безродним космополітизмом». Антисемітизм. Освіта та культурне життя. Впровадження семирічної освіти. Література. В. Сосюра, О. Гончар.

Тема 2.26. Україна в умовах десталінізації (1953–1964 рр.) Становище України після смерті Й. Сталіна. Боротьба за владу в Кремлі. Прихід до влади М. Хрущова. Повстання політичних в'язнів у концтаборах. Лібералізація політики Кремля щодо України. Передача УРСР Кримської області 1954 р., причини та наслідки. Лібералізація суспільно-політичного життя. XX з'їзд КПРС., засудження культу особи, початок офіційної десталінізації. Спроби реформування управління промисловістю, сільським господарством, соціальною сферою. «Раднаргопси». «Хрущовки». Грошова реформа 1961 р. Характер реформ М. Хрущова. «Молочна», «м'ясна» та «кукурудзяна» кампанії. Участь українців у засвоєнні цілинних земель. Зміни у суспільному житті. «Відлига». Політична реабілітація 1950-х – 1960-х рр., її характер. «Шістдесятники». І. Дзюба, І. Світличний, А. Горська, Л. Костенко, Є. Сверстюк, В. Симоненко. Дисиденти. Опозиційний рух. Українська робітничо-селянська спілка. Л. Лук'яненко. Антирелігійна кампанія.

Тема 2.27. Україна в період загострення кризи радянської системи (1965–1985 рр.) Політико-ідеологічна криза радянського ладу. «Застій». Концепція «розвиненого соціалізму». Спроби реформ у другій половині 1960-х рр. Економічна криза. Стан колгоспно-радгоспної системи. Продовольча проблема та продовольчий імпорт. Наростання бюрократичного централізму. Здобутки і проблеми соціальної сфери. Війна СРСР в Афганістані. Особливості суспільного розвитку. Номенклатура. П. Шелест. В. Щербицький. Конституція УРСР 1978 р. Наука. О. Антонов. Культура. Політика русифікації. Кіномистецтво. Українське поетичне кіно. С. Параджанов. Ю. Ілленко. І. Миколайчук. Л. Биков. Опозиційний рух та його засади. Перша хвиля репресій проти дисидентів 1960-х рр. Праовзахисний рух. Українська Гельсінська група. М. Руденко. В. Стус. В. Чорновіл. В. Марченко. Репресії проти правозахисного руху. «Самвидав». Історичне значення українського опозиційного руху.

Тема 2.28. Розпад Радянського Союзу та відродження незалежності України (1985–1991 рр.) Загострення соціально-економічної кризи. Інфляція. М. Горбачов. Початок політики «перебудови». Чорнобильська катастрофа. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства в другій половині 1980-х рр. Культурницький етап

	Система менеджменту якості Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 17.01.01 – 02 – 2017
		стор. 11 з 14	

національного руху. Утворення Товариства української мови ім. Т. Шевченка, Українського культурологічного клубу, «Товариства Лева». Закон УРСР «Про мови». Політичні реформи. Гласність. Плюралізм. Формування багатопартійності. Народний рух України за перебудову. «Живий ланцюг» 21 січня 1990 р. Першій альтернативні вибори до Верховної Ради УРСР 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. «Революція на граніті» (жовтень 1990 р.) Створення Автономної Республіки Крим (12 лютого 1991 р.) Референдум 17 березня 1991 р. Спроба державного перевороту в СРСР 19-21 серпня 1991 р. Події в Києві. Акт проголошення незалежності України. Референдум 1 грудня 1991 р. і вибори Президента України. Л. Кравчук. Причини розпаду СРСР. Історичне значення події. Утворення СНД.

Тема 2.29. Україна в умовах незалежності. Початок державотворчих процесів. Заснування Збройних сил України. Затвердження державної символіки. Заснування інституту громадянства. Дострокові вибори Верховної Ради та Президента України 1994 р. Л. Кучма. Конституція України 1996 р. Історичне значення документу. Вибори Президента України 2004 р. «Помаранчева революція». В. Ющенко. Вибори Президента України 2010 р. В. Янукович. «Євромайдан», «Революція Гідності», її причини та значення. «Небесна сотня». Повалення режиму В. Януковича. Дострокові вибори Президента та Верховної Ради України у 2014 р. П. Порошенко. О. Турчинов. А. Яценюк. Проблема впровадження державних реформ та люстрації. Соціально-економічні процеси. Приватизація, лібералізація економіки, їх характер. Корупція. Тіньова економіка. Соціально-економічне розшарування населення. Впровадження національної грошової одиниці – гривні. Вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ). Україна в міжнародних відносинах. Проблеми інтеграції в європейське та світове співтовариство та стосунків з країнами пострадянського простору. Газові та торговельні «війни» з Росією. Проблема російського впливу на державотворчі процеси та місце України у світі. Обрання України членом Ради Європи. Ядерне роззброєння. Будапештський меморандум. Політика «багатовекторності». Збройна агресія Росії проти України. Анексія Криму. Сепаратизм. Антитерористична операція (АТО). Окуповані території. «Кіборги». Волонтерський рух. Зміни у Збройних силах України. Мінські угоди 2014 та 2015 рр. Угода про Асоціацію України з Європейським Союзом. Культура, освіта, наука, спорт та релігійне життя в Україні. Багатоконфесійність. УГКЦ. Проблеми православ'я. Протестантизм.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Основні рекомендовані джерела

- 3.1.1. Історія України. Всесвітня історія. 5–12 класи : програми для загальноосвітніх навчальних закладів / [В. С. Власов, Н. М. Гупан, П. Б. Полянський]. – К. ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 142 с. – (Нова програма 12-річної школи).
- 3.1.2. Програма зовнішнього незалежного оцінювання з Історії України. Додаток до наказу Міністерства освіти і науки України від 03.02.2016 № 77 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/doc/files/news/10/1006/history_Ukraine2017.pdf
- 3.1.3. Кульчицький С. В., Мицик Ю. А., Власов В. С. Історія України: довідник для абітурієнтів та учнів загальноосвітніх навчальних закладів / С. В. Кульчицький, Ю. А. Мицик, В. С. Власов. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 528 с.
- 3.1.4. Пометун О. І. Історія України : підруч. [для 11 кл.] / О. І. Пометун, Н. М. Гупан. – К. : Освіта, 2011. – 340 с.
- 3.1.5. Реєнт О. П. Історія України : підруч. [для 9 кл.] / О. П. Реєнт, О. В. Малій. – К. : Генеза, 2009. – 240 с.

	Система менеджменту якості Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 17.01.01 – 02 – 2017
		стор. 12 з 14	

- 3.1.6. Реєнт О. П. Історія України : [підруч. для 10 кл.] / Реєнт О. П. – К. : Генеза, 2010. – 240 с.
- 3.1.7. Бойко О. Д. Історія України / Бойко О. Д. – К. : Академія, 2008. – 592 с.
- 3.1.8. Історія України : практикум / О. С. Світла, О. С. Єремєєв. – К. : НАУ, 2016. – 248 с.
- 3.1.9. УЦОЯО. Тестовий зошит з історії України. ЗНО-2010. – 15 с.
- 3.1.10. УЦОЯО. Тестовий зошит з історії України. ЗНО-2011. – 15 с.
- 3.1.11. УЦОЯО. Тестовий зошит з історії України. ЗНО-2012. – 15 с.
- 3.1.12. УЦОЯО. Тестовий зошит з історії України. ЗНО-2013. – 15 с.
- 3.1.13. УЦОЯО. Тестовий зошит з історії України. ЗНО-2014. – 15 с.
- 3.1.14. УЦОЯО. Тестовий зошит з історії України. ЗНО-2015. – 15 с.
- 3.1.15. Атлас з історії України. 7 клас. – 16 с.
- 3.1.16. Атлас з історії України (XVI–XVIII ст.). 8 клас. – 16 с.
- 3.1.17. Атлас з історії України (друга половина XVIII – початок XX ст.) 9 клас. – 20 с.
- 3.1.18. Атлас з історії України (1900–1939 рр.) 10 клас. – 16 с.
- 3.1.19. Атлас з історії України (1939–2012 рр.) 11 клас. – 16 с.

3.2. Додаткові рекомендовані джерела

- 3.2.1. Бойко О. Д. Історія України / Бойко О. Д. – К. : Академія, 2008. – 592 с.
- 3.2.2. Король В. Ю. Історія України / Король В. Ю. – К. : Академія, 2009. – 496 с.

	Система менеджменту якості Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України»	Шифр документа	СМЯ НАУ НІП 17.01.01 – 02 – 2017
		стор. 14 з 14	

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Прізвище, ім'я та по батькові	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				